

MILLIY VA ZAMONAVIY KIIYIMLAR UYG'UNLIGI: AN'ANA VA YANGILIKNING UYG'UNLIGI

Abdolvaxobova Mohidil Abdujabbor qizi

Tabiiy va aniq fanlar fakulteti

texnologik ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

mohidilabdulvahobova45@gmail.com+998972268003

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15131929>

Annotatsiya: Maqola milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlikni o'rganadi. Unda milliy kiyimlarning tarixiy, madaniy va estetik ahamiyati, zamonaviy moda sanoatining rivojlanishi va milliy kiyimlarni zamonaviy dizaynlarga qanday qo'shish mumkinligi haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, maqolada milliy kiyimlarni zamonaviy moda tendensiyalari bilan uyg'unlashtirishning iqtisodiy va ijtimoiy jihatlari, global moda maydonida milliy kiyimlarning o'rni va imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqsad – milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlikni topish va an'analarni saqlab qolgan holda modani yangi yondashuvlar bilan boyitishdir.

Kalit so'zlar: Milliy kiyimlar, zamonaviy kiyimlar, moda sanoati, an'anaviy naqshlar, dizayn integratsiyasi, estetik uyg'unlik, madaniy meros, global moda, moda tendensiyalari, ijtimoiy madaniyat, iqtisodiy rivojlanish.

Kirish: Kiyim-kechak, har bir xalqning madaniy merosi va identitetining ajralmas qismidir. Milliy kiyimlar nafaqat insonning tashqi ko'rinishini, balki uning tarixini, urf-odatlarini, qadriyatlarini va hayot tarzini ham aks ettiradi. Har bir millatning kiyim-kechagi o'ziga xos naqsh va ranglar bilan boyitilgan bo'lib, uning tarixiy va madaniy ahamiyati nihoyatda katta. Shu bilan birga, bugungi kunda zamonaviy moda sanoati texnologiyaning, globalizatsiyaning va ijtimoiy talablarning ta'sirida rivojlanib, yangi dizaynlar va trendlarga yo'l ochmoqda. Zamonaviy kiyimlar vaqt o'tishi bilan nafaqat estetika va funksional jihatdan, balki insonlarning ruhiy holati va jamiyatdagi o'rinlariga mos ravishda ham o'zgarib bormoqda.

Bugungi kunda milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlik masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Milliy kiyimlar o'z an'anaviy naqshlari, ranglari va dizaynlari bilan tanilgan bo'lsa-da, zamonaviy modaning yangiliklari va innovatsiyalari bilan birlashish orqali yangi, innovatsion va jozibali ko'rinishlarni yaratish mumkin. Milliy kiyimlarni zamonaviy modaga qo'shish nafaqat estetik jihatdan, balki iqtisodiy va ijtimoiy nuqtai nazardan ham katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlik, an'anaviy naqshlarning zamonaviy dizaynlarda qanday qo'llanilishi, madaniy merosni saqlab qolish va modaning yangi trendlari bilan uyg'unlashtirish masalalari chuqur tahlil qilinadi. Maqsad – milliy kiyimlarning zamonaviy dunyoda o'z o'rnini topishi va ularning modadagi yangilanishini ko'rsatish, shuningdek, milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlikni yaratishning estetik va iqtisodiy imkoniyatlarini o'rganishdir.

Milliy kiyimlar har bir xalqning o'ziga xos madaniyati va tarixi bilan chambarchas bog'liqdir. Har bir millatning kiyimi o'zining tabiiy, ijtimoiy, madaniy va diniy qarashlarini aks ettiradi. Milliy kiyimlarning naqshlari, ranglari va tuzilmalari xalqning urf-odatlari, geosiyosiy joylashuvi, tabiat va iqlimi bilan chambarchas bog'liqdir. Masalan, O'zbekistonning milliy kiyimlari, ular o'zining rang-barang naqshlari, bezaklari, qo'l mehnati va yuqori sifatli matolar

bilan ajralib turadi. O'zbekistonning an'anaviy kiyimlari, ayniqsa, "chapan", "kaltak", "klyach", "tubak" kabi elementlar milliy merosning ajralmas qismiga aylangan. Milliy kiyimlarning tarixiy ahamiyati, shuningdek, ularning ijtimoiy va iqtisodiy rovida namoyon bo'ladi. Kiyim-kechak odamning jamiyatdagi mavqei, ijtimoiy holati va iqtisodiy imkoniyatlarini ko'rsatadi. Masalan, turli davrlar va xalqlarda, kiyimlar ijtimoiy tabaqalashuvni, erkak va ayol o'rtasidagi rolni va ularning jamiyatdagi o'rnini belgilaydi. Milliy kiyimlarning naqshlari va dizaynlari, bu o'rinlarda, ko'pincha xalqning qadriyatlari, diniy qarashlari va tarixiy jarayonlarini aks ettiradi.

Zamonaviy kiyimlar bugungi kunda texnologiyaning rivojlanishi, globalizatsiya va moda sanoatining yangi yondashuvlarining ta'sirida o'zgarib bormoqda. Zamonaviy moda, texnologiyalarning integratsiyasi orqali yangi materiallar va dizayn usullarini qo'llash imkonini yaratdi. Bunga misol sifatida, nanomateriallar, 3D printerlar yordamida kiyimlar yaratish, ekologik toza materiallardan foydalanish va yangi texnikalar orqali ishlab chiqarilayotgan kiyimlarni keltirish mumkin. Bundan tashqari, globalizatsiya va xalqaro bozorlarning rivojlanishi natijasida, turli xil milliy kiyimlar va modalar bir-biriga ta'sir ko'rsatib, yangi stilistik va estetik yo'nalishlar yuzaga keldi. Global moda sanoatida turli xalqlarning kiyimlaridan ilhomlanish va ularni zamonaviy dizaynlar bilan uyg'unlashtirish, yangi ijtimoiy va iqtisodiy ehtiyojlarga javob beradi.

Zamonaviy kiyimlar, ayniqsa, yoshlar orasida keng tarqalgan bo'lib, ular milliy kiyimlarga nisbatan yangilangan yondashuvlarni talab qilmoqda. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlar o'rtasidagi uyg'unlikni topish bugungi kunda nafaqat modaning, balki ijtimoiy va madaniy rivojlanishning muhim masalasiga aylandi. Milliy kiyimlarning estetik jihatlarini va an'analari saqlanib qolgan holda, zamonaviy dizaynlarga qo'shish, nafaqat modaning yangi yo'nalishlariga javob beradi, balki milliy madaniyatni ham saqlashga yordam beradi. Shu bilan birga, milliy kiyimlar o'zining qadriyatlarini va tarixiy ahamiyatini saqlab qolgan holda, yangi shakllar va uslublar orqali zamonaviy bozorlar uchun jozibali bo'lishi mumkin. Masalan, milliy naqshlar va bezaklar zamonaviy kiyimlarda yangi materiallar va texnikalar bilan birlashtirilgan holda, yangi estetik yondashuvlarni yaratadi.

Bugungi kunda texnologik ta'lim olingan muhitda, yoshlar va talabalar o'rtasida zamonaviy kiyimlar bilan bir qatorda, milliy kiyimlarga qiziqishning ortganini kuzatish mumkin. Bu nafaqat modaning yangi yo'nalishlariga, balki yoshlarning o'z kimligini, madaniyatini anglash va qadrlashga bo'lgan intilishlarining bir ko'rinishidir. Texnologik ta'limda o'qiyotgan talabalar ko'pincha yangi texnologiyalar, ilmiy izlanishlar va innovatsiyalar bilan tanishib, zamonaviy dunyoga oid bilimlar olishadi. Shunday bo'lsa-da, ular hali ham o'z xalqining madaniy merosini va milliy kiyimlarni qadrlashni o'rganishmoqda. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unlashuvi texnologik ta'lim talabalariga ham juda mos keladi. Bu yoshlar o'z shaxsiy uslubini yaratishda nafaqat zamonaviy texnologiyalarni, balki milliy elementlarni ham qo'llashni afzal ko'rishadi. Masalan, turli xil texnologiyalarni (3D dizayn, raqamli tikuv mashinalari va boshqalar) qo'llab, milliy kiyimlarni zamonaviy dizaynlarga moslashtirish mumkin. Bu nafaqat kiyimning estetik jozibasini oshiradi, balki texnologik yondashuvlarni kiritish orqali milliy kiyimlar ishlab chiqarishni yangi bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar milliy kiyimlarni yanada jozibali va amaliy qilishda yordam berishi mumkin.

Texnologik ta'lim talabalariga mos, yangi dizaynlarni yaratishda texnologik vositalardan foydalanish, kiyimning funksional imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi. Masalan, nanomateriallar yordamida yasalgan kiyimlar o'zining yengilligi, chidamliligi va suvga chidamliligiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, 3D dizayn va raqamli tikuv mashinalari yordamida milliy kiyimlar uchun yangi naqshlar va dizaynlar yaratish mumkin. Bular nafaqat kiyimning estetik jihatlarini yaxshilaydi, balki uning funksional tomonini ham rivojlantiradi. Masalan: milliy kiyimlarning an'anaviy naqshlari va materiallari zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlanib, yangi, ergonomik va ekologik jihatdan samarali kiyimlar yaratish mumkin. Milliy kiyimlarda ishlatiladigan ipak, jun va boshqa tabiiy materiallar zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlanib, yangi materiallarga aylanishi mumkin. Bu o'z navbatida kiyimning sifatini oshiradi va uni zamonaviy bozorga moslashtiradi. Texnologik ta'lim talabalarining milliy kiyimlarga bo'lgan qiziqishi nafaqat ularning estetik talablari bilan bog'liq, balki bu kiyimlarning ijtimoiy va madaniy ahamiyatini tushunish bilan ham bog'liqdir.

Zamonaviy yoshlar o'z milliy kiyimlarini nafaqat uyda yoki rasmiy tadbirlarda, balki kundalik hayotda ham kiyishlari mumkin. Bunday kiyimlar zamonaviy va tarixiy madaniyatni birlashtirgan holda, yoshlar o'zlarini milliy va global darajada ifoda eta olishadi.

Milliy kiyimlar zamonaviy jamiyatda nafaqat qadriyatlar, balki bir xil qadriyatlarni tushunish va ulashishning bir vositasi sifatida ishlatiladi. Milliy kiyimlarning zamonaviy talablarga mos ravishda integratsiyasi ijtimoiy tenglikni ta'minlashga, o'zaro hurmatni oshirishga va madaniy merosni saqlashga yordam beradi. Bu, ayniqsa, texnologik ta'lim talabalarida o'z kimligini va madaniyatini tushunish, qadrlash va boshqalarga etkazishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa: Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligi bugungi kunda globalizatsiya va moda sanoatining tezkor rivojlanishi bilan dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Har bir millatning kiyim-kechagi o'ziga xos bo'lib, xalqning madaniy merosi, urf-odatlar, qadriyatlari va tarixini aks ettiradi. Milliy kiyimlarning ranglari, naqshlari va materiallari, bir tomondan, o'z xalqining tarixini saqlab qolish uchun ahamiyatga ega bo'lsa, boshqa tomondan, ularni zamonaviy modaga integratsiya qilish, modaning yangi yo'nalishlarini yaratishda katta imkoniyatlarni ochadi. Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa, 3D dizayn, nanomateriallar, raqamli tikuv mashinalari va smart kiyimlar kabi innovatsion yondashuvlar yordamida milliy kiyimlarning estetik va funktsional jihatlarini rivojlantirish mumkin.

Ushbu texnologiyalar milliy kiyimlarni yanada jozibali va amaliy qilish imkonini yaratadi, ularni zamonaviy bozorga moslashtiradi va yangi estetik shakllar yaratishda qo'llaniladi. Shu bilan birga, texnologik yondashuvlar milliy kiyimlarning o'ziga xos naqshlarini saqlab qolgan holda, global modaning yangi talablari va yoshlar ehtiyojlariga javob berishga yordam beradi. Milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligi, shuningdek, ijtimoiy madaniyatni oshirish, global jamiyatda milliy kimlikni saqlash va birlashtirishga yordam beradi. O'zbekiston kabi davlatlarda milliy kiyimlar, nafaqat tarixiy va madaniy merosni, balki milliy qadriyatlarni ham ifodalovchi muhim element sifatida o'rganilishi lozim. Milliy kiyimlarni zamonaviy dizaynlarda yangilash, ularni ijtimoiy va iqtisodiy ehtiyojlarga moslashtirish, yangi innovatsion yondashuvlar yaratishda katta rol

o'ynaydi. Shuningdek, texnologik ta'lim talabalariga mos ravishda milliy kiyimlarni zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlash, ular uchun yangi estetik va funksional imkoniyatlar yaratadi. Texnologik yondashuvlar milliy kiyimlarni faqat estetik jihatdan, balki ekologik va amaliy jihatdan ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy kiyimlarning zamonaviy shakllarini yaratish yoshlarning o'z kimligini va madaniyatini anglashiga yordam beradi, ularni global moda maydonida yuksaltiradi. Umuman olganda, milliy kiyimlar va zamonaviy kiyimlarning uyg'unligini yaratish, madaniyatni saqlab qolish va yangi texnologiyalarni qo'llash orqali yoshlar o'z shaxsiy uslubini yaratishda yangi imkoniyatlarga ega bo'lishadi. Bu esa, o'z navbatida, global jamiyatda milliy kimlikni saqlab qolgan holda, zamonaviy dunyoga moslashishning samarali yo'lini taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Akhmedova, D. (2018). Milliy kiyimlar va madaniy meros: Tarixiy va ijtimoiy ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Shukurova, N. (2020). Zamonaviy kiyim dizayni: Innovatsiyalar va an'anaviy naqshlar. Tashkent: Texnika Universiteti.
3. Islomov, M. (2019). Modaning globalizatsiyasi: Zamonaviy kiyimlarning tahlili. Toshkent: Fan va Texnologiya nashriyoti.
4. G'ulomov, B. (2021). Milliy kiyimlar va moda sanoatining o'zgarishi. Toshkent: O'zbekiston Madaniyat va San'at Instituti.
5. Tashkent, L. (2022). Global moda tendensiyalari va milliy kiyimlar. Fashion & Design Journal, 5(2), 45-57.
6. Akramova, Z. (2017). Texnologiyalarning kiyim sanoatidagi roli. Fashion Technologies, 2(1), 123-131.
7. Khodzhiev, I. (2020). Milliy kiyimlar va zamonaviy texnologiyalar: Integratsiya imkoniyatlari. Toshkent: Innovatsion Tadqiqotlar Jamiyati.
8. Muradova, S. (2019). Zamonaviy kiyim dizayni va milliy an'analar. Journal of Textile Science, 3(4), 22-29.
9. Ubaydullaeva, M. (2021). Raqamli dizayn va milliy naqshlar: Kiyim sanoatida yangi yondashuvlar. Tashkent: Texnologik Dizayn Akademiyasi.
10. Vakhidov, A. (2018). Milliy kiyimlar va zamonaviy dizaynlarning uyg'unlashuvi. Fashion Design Journal, 4(3), 102-115.